

Ministarstvo unutrašnjih poslova

Bulevar Mihajla Pupina 2

11000 Beograd

Beograd, 27.12.2022.

Poštovani,

Predmet: Komentari i sugestije organizacije Partneri za demokratske promene Srbija na Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o Nacionalnom DNK registru

Organizacija Partneri za demokratske promene (Partneri Srbija) pozdravlja napore Ministarstva unutrašnjih poslova da unapredi pravni okvir u oblastima iz svojih nadležnosti, te da u taj proces uključi civilni sektor i širu javnost.

Imajući to u vidu, u nastavku teksta dajemo načelne komentare, kao i sugestije za izmene pojedinih odredaba Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o Nacionalnom DNK registru (u daljem tekstu „Nacrt“):

- Pre svega, ukazujemo na činjenicu da se Nacrtom predlaže izmena 8 članova Zakona o Nacionalnom DNK registru, kao i uvođenje 3 nova člana (članovi 8a, 8b, i 9a). Kako sam Zakon ima 11 članova, smatramo da je umesto procesa izmena i dopuna Zakona trebalo pristupiti izradi novog propisa. Naime, na osnovu člana 47. stav 2. Jedinstvenih metodoloških pravila za izradu propisa („*Službeni glasnik RS*“ br. 21/2010), ako se menja više od polovine članova osnovnog propisa, treba doneti novi propis.
- Imajući u vidu da je važeći Zakon usvojen pre usvajanja i početka primene važećeg Zakona o zaštiti podataka o ličnosti (ZZPL), proces izmena i dopuna (ili usvajanja novog) Zakona o Nacionalnom DNK registru trebalo bi iskoristiti i za usklađivanje sa ZZPL. Kako prema važećem ZZPL DNK profil spada u posebnu vrstu podataka o ličnosti (čl. 17 ZZPL), neophodno je sprovesti procenu uticaja obrade podataka na zaštitu podataka o ličnosti (čl.

54, stav 4, t. 2), s obzirom da nije poznato da je takva procena sprovedena prilikom usvajanja osnovnog zakona, ali ni prilikom uspostavljanja Nacionalnog DNK registra.

- U članu 2 Nacrta, a kojim se predlažu izmene i dopune člana 4. osnovnog Zakona, potrebno je izvršiti razdvajanje svrha obrade, odnosno:

a) vođenje krivičnog postupka;

b) utvrđivanje identiteta nestalih lica ili nepoznatih lica i leševa i delova tela;

c) utvrđivanje činjenica o statusu novorođene dece za koju se sumnja da su nestala iz porodilišta ili zdravstvenih ustanova u Republici Srbiji.“

Dakle, radi se o različitim svrhama obrade, kao i različitim režimima zaštite podataka o ličnosti što bi trebalo posebno i adresirati u Zakonu o pogledu tretmana podataka sadržanih u pojedinačnim zbirka koje se vode za različite svrhe. Naime, utvrđivanje identiteta nestalih lica ili nepoznatih lica i leševa i delova tela ne mora nužno podrazumevati obradu podataka u posebne svrhe. Utvrđivanje činjenica o statusu novorođene dece to svakako ne podrazumeva, imajući u vidu da se radi o postupku koji se sprovodi po pravilima vanparničnog postupka.

- Nije jasno iz kog razloga se dozvoljava obrada podataka na osnovu koje se mogu ustanoviti fizičke, biohemijske, fiziološke ili psihološke karakteristike, odnosno specifične nasledne osobine lica. U Obrazloženju Nacrta, navodi se da je ta mogućnost proizvod novih naučnih dostignuća u oblasti analize DNK, ali to ne pojašnjava potrebu da MUP vrši ovakvu obradu (neophodnost i srazmernost obrade), posebno u pogledu utvrđivanja specifičnih naslednih osobina lica. Navedeni podaci spadaju u posebne vrste podataka, i mogu biti korišćeni kao osnov za uskraćivanje prava licima, uključujući pravo na zaštitu od diskriminacije.
- Iako je u članu 5. Nacrta, a u skladu sa članom 9. ZZPL, izvršeno razdvajanje podataka o različitim kategorijama lica – osumnjičeni, okrivljeni, optuženi i oštećeni - smatramo da je potrebno napraviti razliku i u pogledu težine izvršenog krivičnog dela, odnosno da treba precizirati u odnosu na koja krivična dela se prikupljaju DNK profili.
- Isto važi i za obim zbirke DNK profila osuđenih lica, gde se izdvajaju kategorije: a) DNK profila lica osuđenih za krivična dela određena u zakonu kojim se uređuju posebne mere za sprečavanje vršenja krivičnih dela protiv polne slobode prema maloletnim licima; i b) DNK profili drugih osuđenih lica. Smatramo da je obim obrade podataka prekomeran, te da je potrebno precizirati na koja se krivična dela odnosi zbirka DNK profila „drugih osuđenih lica.“

- U članu 5. Nacrta koji predviđa izmene člana 8. osnovnog Zakona predlažemo da se tekst „Čuvanje podataka u Registru vrši se uz primenu odgovarajućih fizičkih i tehničkih mera“ (čl. 8. st. 2 Zakona) izmeni u „Obrada podataka u Registru vrši se uz primenu odgovarajućih tehničkih, organizacionih i kadrovskih mera zaštite.“ Ova izmena potrebna je radi usklađivanja sa ZZPL, te predviđanjem širokog spektra mera zaštite podataka sadržanih u Registru.

- Konačno, iako je Nacrt zakona o obradi podataka i evidencijama u oblasti unutrašnjih poslova povučen iz procedure, ukazujemo na potencijalno problematična, i sa ZZPL neusklađena, rešenja tog Nacrta koja ukidaju prava lica na koja se podaci odnose na pristup podacima i ostvarivanje drugih prava u vezi sa obradom podataka o ličnosti. Takve odredbe trebalo bi posebno razmotriti prilikom izrade narednog Nacrta, imajući u vidu odredbe ZZPL i međunarodne standarde u pogledu mogućnosti za ograničavanje prava lica.